

СХВАЛЕНО
Педагогічною радою
ДМШ №1 ім. П. Майбороди

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор ДМШ №1
ім. П. Майбороди

Протокол №1
від 05 вересня 2022р.

_____ Є.Дудник
наказ № 26/1- Д
від 05 вересня 2022р.

**Освітня програма з музичного мистецтва
Полтавська дитяча музична школа №1 імені П. Майбороди
Полтавської міської ради
початкового (елементарного) підрівня
складена на основі типової навчальної програми
«Музичний інструмент бас-гітара»**

Полтава
2022

ВСТУП

Навчальна програма з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент бас-гітара**» містить загальний нормативний зміст, обсяг та результати навчання учнів початкової мистецької освіти елементарного підрівня музичного мистецького спрямування.

Навчальна програма встановлює мету, завдання навчальної дисципліни відповідно до ключових компетентностей, рекомендовані форми організації освітнього процесу, види навчальних занять, методи навчання, форми і засоби поточного та підсумкового контролю, рекомендації щодо його проведення, а також критерії оцінювання рівня досягнень результатів навчання.

Опанування нормативного змісту типової навчальної програми дає можливість здобувачам освіти набути компетентності, визначені типовою освітньою програмою (інструментальні класи, бас-гітара), у своєму повсякденному житті, а також продовжити навчання на наступному середньому(базовому) підрівні початкової мистецької освіти.

Навчальна програма орієнтована на здобуття початкової музичної освіти елементарного підрівня здобувачами освіти (учнями) у мистецьких школах (музичних школах, музичних відділеннях шкіл мистецтв), а також може бути використана іншими суб'єктами освітньої діяльності, які реалізують програми позашкільної освіти за мистецьким напрямом.

Програма розрахована на 4 роки: Рекомендовано на початковому етапі додатково використовувати 1 годину з варіативної частини для індивідуальних уроків для підсилення результатів з фаху «**Музичний інструмент бас-гітара**»

Нормативний зміст типової навчальної програми розрахований на дітей, які розпочинають навчання в 6-7 років (перший клас початкової загальноосвітньої школи), а також може бути реалізований у навчанні осіб старшого віку (8-9 років), якщо це впливатиме на створення максимально сприятливого середовища для учнів з урахуванням їх віку. У разі навчання осіб, старших за 8-9 років, кількість років навчання для опанування змісту типової навчальної програми може скорочуватись з урахуванням

психофізичного розвитку учня/учениці, його/її можливостей, темпу опанування ним/нею нормативного змісту для досягнення результатів навчання, передбачених для четвертого року здобуття освіти на елементарному підрівні. У цьому випадку виклад передбаченого матеріалу ущільнюється шляхом відведення меншої кількості годин на той чи інший модуль типової навчальної програми.

Зміст типової навчальної програми базується на:

досягненнях вітчизняного та зарубіжного гітарного мистецтва, найкращих виконавських традицій у тісному художньому та технічному зв'язку; сучасних тенденціях музично-освітньої галузі у напрямку гітарного виконавства;

вивченні в органічному синтезі класичної та джазової музики, творів інших стилів, – що є необхідним для більш цілісної підготовки бас-гітариста, сприяє активному сольному та ансамблевому музикуванню, закладає мотивацію до подальшого продовження музичної освіти;

використанні сучасних інтерактивних прийомів навчання, які передбачають застосування музично-комп'ютерних технологій у творчому музикуванні та імпровізації, опрацювання оригінальних обробок і перекладень.

Зміст типової навчальної програми сформований за принципом блочно-модульного навчання, в якому матеріал вивчається тематичними блоками. Блоки будуються у вигляді концентричних кіл, і кожна нова окружність означає нарощування знань, нову стадію пізнання. Така організація матеріалу дозволяє пришвидшити розвиток виконавських і теоретичних навичок, формує цілісні знання з дисципліни, зорієнтована на серйозні практичні результати навчання.

Навчальна програма є основою для розроблення викладачем *робочої навчальної програми* з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент бас-гітара**», в якій конкретизується: тематика, послідовність викладу навчального матеріалу, комплекс художньо-педагогічних методів, підходів та інструментів, заходи поточного контролю та обсяг годин на опанування

учнями змісту кожного навчального року відповідно до їх здібностей і можливостей.

Мета нормативного змісту типової навчальної програми полягає в ранньому виявленні та розвитку індивідуальних та творчих здібностей учнів, їх образного та асоціативного мислення, фантазії, емоційно-естетичного сприйняття дійсності засобами як індивідуального музикування, так і роботи в музичному колективі; набутті навичок гри на бас-гітарі; формуванню слухацької та виконавської культури, можливості сприймати образний зміст музики і втілювати його в різних видах музично-творчої діяльності.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

Освітній процес у межах типової навчальної програми здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю.

Основною формою занять з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент бас-гітара**» є *індивідуальний урок*. Сучасний урок базується на раціональному застосуванні різних методів і прийомів навчання, що є необхідною умовою реалізації навчально-виховної мети, розвитку творчого потенціалу учнів.

Викладач має право на академічну свободу (свободу викладання, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі), педагогічну ініціативу та розроблення власного/власної (авторського/авторської) методу / прийому / методики з описом педагогічної проблеми та оригінальних шляхів її вирішення).

Форми і засоби поточного та підсумкового контролю

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються на основі систематичного відстеження їхнього індивідуального розвитку в процесі навчання. Метою контролю є пошук ефективних шляхів для набуття результатів навчання кожним/кжною учнем/ученицею.

Орієнтирами для оцінювання міри ефективності навчального виступу

учня/учениці є вимоги до результатів навчання (компетентностей) учнів мистецьких шкіл, що навчаються за типовою освітньою програмою елементарного підрівня початкової мистецької освіти.

Модульні контрольні уроки спрямовані на виявлення знань, вмінь, навичок учнів класу за фахом, вони не потребують публічного виконання та концертної готовності: це своєрідна перевірка навичок самостійної роботи учня/учениці, перевірка технічного росту та ступеня опанування навичок музикування (підбір на слух, транспонування, творча імпровізація). Контрольні модульні уроки плануються за рахунок аудиторного часу, передбаченого на вивчення навчальної дисципліни.

Перевірка технічного рівня виконавського розвитку учня/учениці проводиться у формі поточного контролю в терміни, що є зручними для кожного/кожної учня/учениці.

Академічні концерти та прослуховування передбачають публічне (на сцені) виконання навчальних завдань або їх частини в присутності комісії, батьків, учнів та інших слухачів за тими ж вимогами, що і технічний залік.

Підсумковий річний контроль (перевідний іспит) Здійснюється з урахуванням динаміки зростання рівня навчальних досягнень учня/учениці у формі контрольного заходу, на якому перевіряється набуття ключових компетентностей.

Вимоги до матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу

Для результативного проведення занять з навчальної дисципліни **«Музичний інструмент бас-гітара»** відповідні приміщення (класи) мають бути забезпечені необхідним набором **обов'язкових** матеріально-технічних засобів: музичними інструментами – бас-гітарами; запасними комплектами струн; з'єднуючими кабелями; комбопідсилювачами; навушниками; акустичними колонками; столом, стільцями, афою; пюпітром для нот; метрономом з тюнером; музичним центром; стендом для наочних посібників, наочними матеріалами, літературою з фаху, методичними зразками та іншими ресурсами згідно з Нормативами матеріально-технічного забезпечення мистецьких шкіл, затверджених наказом Міністерства

культури України від 19.06.2014 № 475(зі змінами).

Додатково рекомендується використовувати технічне оснащення: ноутбук/комп'ютер або планшет (смартфон) з колонкою, бажана також наявність звукового процесора, мікшерного пульта. Цей перелік може бути доповнений залежно від потреб та можливостей мистецької школи.

Клас для занять бас-гітарою повинен відповідати необхідним санітарно-гігієнічним нормам: природна вентиляція, якісне освітлення, комфортний температурний режим, достатньою кількістю електричних розеток. Навчальний клас повинен мати звукову ізоляцію.

Нормативний зміст, обсяг навчальної дисципліни та результати навчання

Розподіл змісту типової навчальної програми за модулями першого року навчання

Перший рік навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
Навчальний модуль 1. Ознайомлення із інструментом. Постановка виконавського апарату. Початкові навички гри на бас-гітарі. Формування метроритмічних та музично-слухових уявлень.	Історія інструмента. Ознайомлення із різновидами та будовою бас-гітари. Формування знань з техніки безпеки користування музичною апаратурою. Формування правильної посадки і постановки рук. Формування відчуття метричної пульсації, знання про тривалості звуків, їх співвідношення та графічне позначення. Ознайомлення зі звуковими особливостями та можливостями бас-гітари. Формування навичок виконання прийому «апояндो».	Ознайомлений/а із історичними відомостями про інструмент, знає його будову. Знає принцип дії посилювача та дотримується правил безпеки. Правильно тримає інструмент та демонструє правильну посадку під час гри. Слідкує за вільним, зручним положенням виконавського апарату: знаходить зручні і природні рухи руки, передпліччя, зап'ястка і пальців під час оволодіння прийомами гри. Відтворює жести, що звучать, метричну пульсацію. Виконує на одній струні ритмічні вправи з різними варіантами поєднань четвертних, восьмих та їх пауз; рахує вголос «та» як четверті, «ті» як восьмі. Робить перші спроби виконання прийому «апояндो» на відкритих струнах,

		вказівним та середнім пальцями з опорою великого пальця на звукознімач та на струну. Повторює за викладачем нескладний музичний матеріал на одній-двох відкритих струнах. Виконує на бас-гітарі невелику образно-звукову імпровізацію.
Навчальний модуль 2. Початкові знання з музичної грамоти. Розшифровка та перенесення нотної графіки на інструмент.	Вивчення понять «нота», «нотний стан», «тон», «півтон», «ключі», «знаки альтерації», «регістр», «октава». Ноти 1-ї та малої октав, літерне позначення нот. Назви октав та їх розташування на бас-гітарі і на фортепіанній клавіатурі. Формування знання строю бас-гітари та вміння зіставляти графічне зображення звуків на нотоносці й струни бас-гітари. Формування знань про позначення пальців (аплікатури) правої руки гітариста в нотах. Розучування по нотному запису простих мелодій. Ознайомлення із музичними розмірами: 2/4 та 3/4. Вивчення понять «такт», «затакт», «сильні та слабкі доли», «тактова риска», «заклучна тактова риска».	Ознайомлений/а із поняттями «нота», «нотний стан», «тон», «півтон», «ключі», «знаки альтерації», «регістр», «октава». Знає назви октав (перша, друга, мала, велика), їх розташування на фортепіанній клавіатурі та на бас-гітарі. Знає назви нот, орієнтується в запису нот 1-ї та малої октав. Знає, що звучання бас-гітари відповідає звукам великої октави на фортепіано. Володіє знаннями про стрій бас-гітари. Розуміє таблицю співвідношення нотного запису і струн бас-гітари. Знає ноти, що відповідають відкритим струнам бас-гітари, та знає їх графічне позначення на нотоносці. Вміє відтворювати елементарний нотний текст на інструменті із правильними метричною пульсацією та ритмічними малюнками (за допомогою викладача) та програти його напам'ять. Розуміє поняття «такт», «тактова риска», «заклучна тактова риска», «розмір». Визначає на слух та акцентує сильні доли під час вивчення музичного тексту в розмірах 2/4 та 3/4.
Навчальний модуль 3. Розвиток ладових музично-слухових уявлень. Початкові навички читання з листа Підготовка до гри в ансамблі.	Вивчення поняття про лад і тональність. Уявлення про ступені ладу і формування навичок їх артикуляції на інструменті. Формування вміння використовувати систему розпізнавання нот на бас-гітарі по відстані між нотами на струні (тон, півтон).	Знає про виразні можливості мажорного та мінорного ладу, тональність, тоніку ступені ладу. Розуміє співвідношення нота-звук-струна та відтворює найпростіший нотний текст на інструменті із попереднім сольфеджуванням.

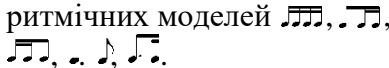

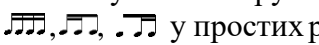
	<p>Освоєння грифу бас-гітари в межах першої позиції. Формування навичок читання з листа елементарних нотних текстів. Гра гам: G-dur, C-dur, e-moll, a-moll у межах октави із застосуванням зручних аппікатурних варіантів. Вивчення хроматичних гам від «мі» та «ля» у першій позиції в межах однієї октави. Поняття про паузи, їх значення в музиці. Формування техніки глушіння звука на бас-гітарі. Ознайомлення з прийомом «слеп». Поняття про мелодію та акомпанемент. Виконання акомпанементу в ансамблі з викладачем.</p>	<p>Виконує гами: G-dur, C-dur, e-moll, a-moll, хроматичні гами від «мі», «ля» в одну октаву в межах першої позиції. Дотримується аппікатурних правил. Знає графічне позначення пауз (цілої, половинної, чверті, восьмої) та розпізнає їх в нотному тексті під час гри. Координує роботу рук на прикритті струн під час пауз. Грає вправи із прийомом «слеп». Розуміє поняття «мелодія», «акомпанемент», як гармонічний і ритмічний супровід мелодії. Відтворює на інструменті та голосом (в зручній октаві) найпростіші лінії басового супроводу. Інтонує лінію басового супроводу, розуміє ладові тяжіння звуків. Грає супровід у вигляді органного пункту на тоніці або остинатного басу на I і V ступенях в ансамблі із викладачем.</p>
<p>Навчальний модуль 4. Виконання творів з їх попереднім осмисленням. Навички самостійного слухового контролю в дотриманні метроритму.</p>	<p>Вивчення поняття про музичну форму, будову мелодії (мотив, фраза, речення), цезуру. Вивчення поняття про динаміку. Використання метронома під час гри на бас-гітарі.</p>	<p>Аналізує побудову мелодії та її елементів за допомогою викладача. Відтворює нотний текст у цілому та по структурних елементах (мотив, фраза, речення). Виконує мелодії напам'ять із застосуванням динамічних відтінків у фразуванні. Має початкові навички гри під метроном. Розуміє принцип співвідношення ритмічного малюнку мелодії з пульсуючими метричними одиницями метроному.</p>

Підсумок першого року навчання:

- знає історію, будову та стрій інструмента;
- демонструє правильну посадку за інструментом;
- володіє бас-гітарною аплікатурою;
- вміє самостійно використовувати музичну апаратуру із дотриманням правил техніки безпеки;
- володіє основами нотної грамоти (нотний запис, тривалості, скрипковий і басовий ключі, розмір, метр, ритм, мажор і мінор, тон і півтон тощо);
- розрізняє елементарні музичні побудови (період та його складові);
- вміє зіставляти графічне зображення звуків на нотнощі та струни бас-гітари;
- грає невеликі твори в межах першої позиції;
- має початкові навички гри в ансамблі, виконує простий супровід.

Другий рік навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
Навчальний модуль 1. Опанування прийому «тірандо». Робота над звуком.	Опанування нового технічного рівня виконання прийому «апояндо», закріплення відчуттів вільного та зручного положення виконавського апарату. Формування навичок підбору логічної та зручної аплікатури. Формування навичок гри інтервалів типовою аплікатурою. Використання прийому «тіррандо» під час гри інтервалами. Формування навичок бачення всього грифу за допомогою системи октав. Формування навичок виразної артикуляції ладових інтонацій (низхідних і висхідних інтервальних інтонацій на ступенях ладу). Формування навичок застосування темпу	Контролює якість та характер звуковидобування. Виконує п'єси і вправи, використовуючи логічну і зручну аплікатуру. Використовує систему октав як опору бачення всього грифу бас-гітари. Розуміє образну роль мелодичної ладової інтонації, виразно її артикулює в мелодії твору збалансовує силу звука між двома струнами в гармонічному акомпанементі. Застосовує засоби музичної виразності (темпо і динаміка) для втілення художнього задуму твору.

	і динаміки у втіленні художнього задуму твору.	
<p>Навчальний модуль 2. Наповнення репертуару різножанровими творами. Формування відчуття форми. Розвиток дрібної техніки.</p>	<p>Формування навичок виконання творів із урахуванням їх жанрових особливостей. Ознайомлення із жанрами: пісня, танець, марш. Опанування творів у формі періоду та двох періодів. Вивчення принципів розвитку мелодії: повтор, видозмінений повтор (варіювання). Продовження формування навичок сприйняття і відтворення сильних та слабких долей, основних ритмічних тривалостей звуків і пауз у простих розмірах. Практичне опанування ритмічних моделей Ознайомлення із синкопами.</p>	<p>Знає та розуміє значення жанрових особливостей твору у формуванні його характеру і змісту. Відчуває та артикулює затакти, сильні, акцентовані долі, ритмічні формули з елементами пунктирного ритму (трактує його в марші як підштовхування руху тощо). Визначає на слух та під час попереднього аналізу п'єс, що вивчаються, принципи розвитку мелодії (за допомогою викладача). Грає на інструменті музичний матеріал, розуміє межі форми. Відтворює на інструменті нотний текст із різними комбінаціями простих тривалостей. Вміє розподіляти силу пальців під час виконання сильних і слабких долей. Озвучує голосом (ритмоскладами), рухами (жестами, що звучать), ритмічні малюнки з групами: ; відтворює їх у вправах на інструменті. Імпровізує ритмічні варіанти гами із використанням вивчених моделей. Відтворює на інструменті мелодії, що в ритмічному малюнку містять групи: у простих розмірах. Виконує партії басового акомпанементу з вивченими ритмоформулами, попередньо відтворюючи їх ритмоскладами та «жестами, що звучать». Знає та розуміє що таке синкопа.</p>

<p>Навчальний модуль 3. Основні ладові функції. Оволодіння технікою зміни позицій лівої руки. Виконання арпеджіо в акомпанементі. Артикуляція ладо- мелодичних інтонацій.</p>	<p>Формування навичок елементарного аналізу основних ладових функцій мелодичної та басової лінії. Тризвуки головних ступенів (T, S, D). Опанування арпеджіо на звуках головних тризвуків у вивчених тональностях (на розсуд викладача). Формування навичок виконання гам у другій позиції та зі зміною першої і другої позицій, у межах I-VII ладів лівою рукою. Гами F-dur, E-dur – у дві октави, D-dur, h-moll, d-moll, хроматичні гами – в одну октаву. Продовження формування навичок виразної артикуляції на інструменті ладових мелодичних інтонацій (стрибків зі стійких ступенів на стійкі, зі стійких ступенів на нестійкі ступені та навпаки, увідних звуків із розв'язанням). Формування уміння підбору вірної, логічно вибудованої аплікатури правої і лівої рук, що сприяє виразному відтворенню ладових інтонацій і характеру твору в цілому.</p>	<p>Вміє будувати тризвуки головних ступенів у вивчених тональностях, знаходити їх тони в нотному тексті та грати в мелодичному вигляді, створюючи простий супровід до нескладних знайомих мелодій. Грає та сольфеджує вивчені мажорні та паралельні мінорні гами вгору та вниз, у межах першої і другої позицій, I-VII ладах, використовуючи відповідні аплікатурні формули. Відтворює арпеджіо у вивчених тональностях вірною аплікатурою. Робить попередній елементарний аналіз основних ладових функцій мелодичної та басової лінії (за допомогою викладача). Грає та інтонує мелодії, що включають вивчені інтонації та стрибки. Володіє аплікатурними моделями, що є опорними в підборі зручних, природних рухів пальців і рук, для забезпечення якості звуковидобування.</p>
<p>Навчальний модуль 4. Розвиток творчих навичок: складання та імпровізація простих мелодій, підбір на слух та транспонування.</p>	<p>Формування початкових навичок імпровізації. Секвенція як прийом розвитку мелодії. Створення ритмічного супроводу. Транспонування мелодій. Підбір на слух. Формування навичок імпровізації на основі вивчених інтервалів, інтонацій та головних ступенів мажорного та мінорного ладів.</p>	<p>Розуміє поняття «секвенція». Грає та співає найпростіші діатонічні секвенції в мажорі на основі секундових та терцієвих ходів, по звуках тризвуку в мажорі та мінорі. Виконує ритмічний акомпанемент із застосуванням раніше вивчених ритмічних комбінацій до музики, що грає викладач. Транспонує нескладні мелодії або частину мелодії (фрази, мотиви) у вивчені тональності на секунду вгору чи вниз, співає, грає на інструменті. Підбирає на слух у вивчених тональностях нескладні мелодії та легкі супроводи. Підбирає супровід до мелодій у вигляді тонічної квінти. Імпровізує фрази, речення з використанням вивчених інтервалів, інтонацій, на заданий ритм та/або текст.</p>

Підсумок другого року навчання:

розрізняє ноти басового та скрипкового ключів (на додаткових лінійках – включно);

контролює виконавський апарат, характер звуковидобування, володіє прийомами «тірандо» та «слеп» під час виконання вправ та п'єс;

застосовує засоби виразності музики (динаміка, темп, ритм) під час реалізації художнього задуму твору;

координує одночасне звуковидобування правої та лівої рук в різних темпах;

демонструє розвиток дрібної техніки (легкість, вправність, впевненість і рухливість пальців);

орієнтується в грифі до VII ладу, знає та використовує позиційну гру; читає з листа простий нотний текст;

знає форму періоду, розрізняє його структурні елементи (мотив, фраза, речення), демонструє відчуття форми під час гри на інструменті;

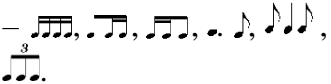
виконує твори класичної, народної, популярної (зокрема з елементами джазу) музики;

відтворює жанрові особливості творів характером звуковедення.

Третій рік навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
Навчальний модуль 1. Удосконалення технічних навичок. Розширення опанування грифу бас-гітари до XII ладу.	Удосконалення техніки виконання прийомів «тірандо», «апоянд», «слеп». Формування навичок виконання гам та арпеджіо в тональностях: E- dur, G- dur, A- dur, fis- moll (I-XII лад, 3-тя, 4-та позиції, у межах двох октав різними тривалостями). Формування навичок виразного артикулювання мелодії та складання гармонічних формул акомпанементу в різних	Демонструє розуміння та якісне звучання основних прийомів звуковидобування, рухливість і міцність пальців. Визначає у нотному тексті ознаки натурального, гармонічного та мелодичного видів мінору та відтворює характерні звороти з відповідною артикуляцією. Володіє способами виконання <i>legato</i> в артикуляції висхідних і низхідних інтонацій.

	<p>видах мінору. Оволодіння прийомами «хамер» та «пул» під час виконання <i>legato</i> у висхідних і низхідних інтонаціях.</p>	
<p>Навчальний модуль 2. Ознайомлення із джазовою музикою. Набуття навичок виконання характерних ритмів.</p>	<p>Ознайомлення із джазом, як видом музичного мистецтва у загальному виконавському контексті. Формування навичок виконання внутрішньотактових і міжтактових синкоп та тріолей у вивчених розмірах (на прикладі нескладних джазових творів). Формування навичок застосування штриха <i>staccato</i> в артикуляції синкоп. Розвиток навичок елементарного гармонічного аналізу басового акомпанементу (використання понять про головні і побічні тривуки ладу та їх обернень). Вивчення літерного позначення акордів у гітарних нотах.</p>	<p>Вміє описати свої враження від джазового твору, що виконує, та зазначити особливості цього стилю. Відтворює ритмічні формули з синкопами, тріолями, ритмоскладами та жєстами, що звучать, як окремі ритмічні вправи та у творах. Розпізнає тріолі та синкопи в нотному тексті та відтворює нескладний басовий акомпанемент, що містить ці ритмічні групи. Вміє тримати метричний пульс у басовому супроводі мелодії з ритмічними складнощами (нескладні особливі види розподілу тривалостей, синкопи) в ансамблі з викладачем. Знає літерне позначення акордів у гітарних нотах, розташування головних тривуків на клавіатурі та грифі та вміє побудувати їх у вивчених тональностях. Здійснює елементарний аналіз функцій басової лінії за допомогою викладача.</p>
<p>Навчальний модуль 3. Поглиблення знань про музичні форми та ладо-тональний план музичних творів класичного, популярного та народного репертуару.</p>	<p>Вивчення понять про прості музичні форми: куплетну форму (на прикладі пісень народної та популярної музики), двочастинну та тричастинну форми (на прикладі творів у жанрах інструментальної мініатюри). Поняття про паралельно-змінний лад (на прикладі українських народних пісень) та однойменні тональності (на прикладі творів популярної музики). Накопичення слухових</p>	<p>Знає про побудову куплетної форми, різновиди простих двочастинної та тричастинної форм. Визначає форму твору та засоби музичної виразності (регістр, лад, ритм, темп, штрихи, динаміка) у творах, що вивчаються (за допомогою викладача). Визначає тональності (паралельні та однойменні) в нотному матеріалі. Розуміє, що зміна ладу у п'єсах пов'язана зі зміною образів. Слідкує за характером звуковидобування та застосовує</p>

	<p>уявленнь через виконання та прослуховування творів. Формування навичок виконання творів у розмірах 6/8 та 3/4 на прикладі пісенно-танцювальних жанрів (за вибором викладача).</p>	<p>різні засоби музичної виразності для відтворення відповідного образного змісту п'єс під час їх виконання. Розуміє групування та ритмічні особливості виконання музичних творів у розмірах 6/8 та 3/4. Контролює ритмічний пульс, темп, характер звуковидобування під час виконання п'єс у розмірах 6/8 та 3/4.</p>
<p>Навчальний модуль 4. Розвиток творчих навичок: ритмічна імпровізація, підбір на слух, транспонування та складання музичного твору у формі рондо .</p>	<p>Формування навичок синхронізації сильних метричних долей партій бас-гітари і великого барабану ударної установки (під відповідну фонограму або за можливості під час гри ударника). Формування навичок ритмічної імпровізації супроводу на двох, трьох нотах у вивчених розмірах як у простих ритмах, так і ускладнених – Формування навичок підбору басового супроводу до вивчених мелодій з використанням I, IV та V ступенів у паралельно-змінному ладі (половинними тривалостями). Формування навичок підбору на слух легких знайомих мелодій. Формування навичок створення варіанту музичної фрази, транспонуючи заданий варіант (2-4 такти) у паралельну тональність. Ознайомлення із формою рондо. Формування навичок складання музичного твору у формі рондо.</p>	<p>Здійснює ритмічну імпровізацію на 2-х - 3-х струнах, використовуючи прості ритмічні формули в розмірах 2/4, 3/4; 4/4. Підбирає акомпанемент до вивченої мелодії в паралельно-змінному ладі, використовуючи I, IV та V ступені. Створює та виконує другу фразу мелодії в паралельній тональності до вивченої або запропонованої нової фрази. Підбирає на слух нескладні знайомі мелодії, транспонує у вивчені тональності. Трансформує мелодію, змінюючи її тональність на однойменну, визначає вплив ладового контрасту на зміну характеру музики. Визначає на слух та в нотному тексті частини форми рондо, аналізує в них лад, розмір, ритмічні особливості та поєднує їх з характером музики. Складає з готових музичних фрагментів твір у формі рондо, описує характери частин, підбираючи відповідні засоби виразності під час їх виконання на інструменті.</p>

Підсумок третього року навчання:

- володіє грифом бас-гітари до XII ладу, у межах 3-ї - 4-ї позицій;
- демонструє початкові навички підбору басового супроводу до нескладних знайомих мелодій;
- підбирає на слух нескладні знайомі мелодії, транспонує їх у вивчені тональності;
- демонструє відчуття форми під час гри творів класичної, народної, популярної та джазової музики;
- слідкує за характером звуковидобування та застосовує різні засоби музичної виразності для відтворення відповідного образного змісту п'єс під час їх виконання;
- читає з листа нескладні твори;
- знає музичні форми: куплетна, двочастинна, тричастинна, рондо;
- складає з готових музичних фрагментів твір у формі рондо.

Четвертий рік навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
Навчальний модуль 1. Удосконалення виконавських навичок. Імпровізація мелодії.	Прийоми звуковидобування на бас-гітарі: апояндо, тірандо, слайд (<i>glissando</i>), слеп. Повторення штрихів (<i>non legato, legato, staccato</i>). Удосконалення навичок виконання джазових творів із ритмічними формулами: пунктир, тріоль, синкопи. Формування навичок виконання ритмічних груп тріолей з паузами. Формування навичок виконання в мажорі та паралельному гармонічному мінорі головних тризвуків та їх обернень у вигляді арпеджіо в межах 4-х позицій. Формування поняття про різновиди гармонічних зворотів (автентичний, плагальний і повний).	Виконує прийоми апояндо, тірандо, слайд, слеп; використовує штрихи <i>non legato, legato, staccato</i> . Вміє застосовувати вивчені прийоми та штрихи у творах згідно з образно-виразними вимогами. Технічно відтворює у творах, ритмічному виконанні гам, вправах, підборі знайомих мелодій ритмічні рисунки з пунктирним ритмом, синкопами та тріолями в розмірах 2/4, 3/4, 4/4. Вміє координувати рухи пальців правої руки під час виконання тріольного ритму з паузами (поєднання щипка та прикриття). Виконує у зручних тональностях в межах 4-х позицій арпеджіо головних тризвуків. Розрізняє головні функції ладу, стандартні гармонічні звороти та каданси під час аналізу нотного тексту за допомогою викладача. Читає з листа нескладні твори дієзних тональностей до 4-х знаків та бемольних до 2-х.

	<p>Читання з листа та нспонування нескладного музичного матеріалу у вивчені тональності.</p> <p>Імпровізація мотивів та фраз.</p>	<p>Демонструє навички секвенційного транспонування елементів мелодії та гармонічних зворотів.</p> <p>Здійснює короткі імпровізації, транспонує мелодії в паралельні та однойменнітональності.</p>
<p>Навчальний модуль 2. Виконання джазових фактурних моделей акомпанементу.</p>	<p>Вивчення поняття про блюз як один з найважливіших жанрів джазу.</p> <p>Вокальний та інструментальний блюз.</p> <p>Формування слухового уявлення про блюзовий лад.</p> <p>Поняття «фактура акомпанементу».</p> <p>Басові фактурні моделі: витримані звуки, ритмічне <i>ostinato</i>, «крокуючий бас».</p> <p>Формування навичок гри джазової басової лінії під фонограму.</p>	<p>Вірізняє на слух блюз, відчуває його настрій, характер, розуміє специфіку звучання. Знає та називає приклади класичних зразків інструментального та вокального блюзу.</p> <p>Впізнає на слух блюзовий лад, його імпровізаційний характер й «рухливе» звучання III, IV і VII ступенів.</p> <p>Визначає в нотному тексті елементи ладу (за допомогою викладача), відтворює їх на інструменті.</p> <p>Демонструє навички виконання басового акомпанементу до джазових мелодій під фонограму.</p> <p>Розрізняє на слух прості мелодичні та гармонічні джазові звороти, знаходить їх в нотному тексті, робить попередній аналіз (за допомогою викладача) та відтворює на інструменті. Розуміє поняття «фактура акомпанементу», знає різні моделі басового акомпанементу.</p>
<p>Навчальний модуль 3. Удосконалення навичок виконання джазових ритмів.</p>	<p>Темпи: Grave, Larghetto, Lento, Andante, Moderato, Allegro, Vivace, Presto тощо;</p> <p>Формування навичок виконання груп із шістнадцятими тривалостями (пунктирного ритму) в розмірах 3/8, 6/8 на прикладі класичних творів та джазових мініатюр.</p> <p>Формування навичок виконання творів у складних розмірах.</p> <p>Поняття про септакорд, домінантсептакорд (D7) на прикладі зразків класичної та сучасної музики.</p>	<p>Знає різновиди позначення темпу та характеру виконання.</p> <p>Вітворює мелодії, що містять ритмічні групи із шістнадцятих та пунктирного ритму у розмірах 3/8, 6/8.</p> <p>Знає складні розміри, визначає в нотному тексті та знає особливості їх групування, виконує вправи та твори у цих розмірах.</p> <p>Розуміє поняття «септакорд», будує малий мажорний септакорд у секвенційних зворотах.</p> <p>Визначає D7 на слух та в нотному тексті у творах, що вивчаються.</p>

<p>Навчальний модуль 4. Ритмічні та мелодичні імпровізації. Підбір гармонічного супроводу.</p>	<p>Ознаки та відмінності мелодій вокального та інструментального типу. Формування навичок акомпанування джазових мелодій в заданих ритмах та створення ритмічних імпровізацій з використанням тріолея та пунктирного ритму. Формування навичок створення гармонічного супроводу мелодії з використанням традиційних гармонічних класичних або джазових зворотів або засобами імпровізації. Формування навичок складання каденцій та мелодичної імпровізації в різних стилях.</p>	<p>Розбирає мелодичну лінію твору (його будову, діапазон, динамічний розвиток, метр, ритм тощо). Розрізняє виразні особливості побудови вокального та інструментального типів мелодій. Відтворює на інструменті твори вокальної та інструментальної природи з урахуванням їх особливостей. Відтворює складні ритмічні моделі на інструменті та жестами, що звучать. Імпровізує басову лінію, ускладнюючи ритмічний малюнок на окремих долях. Вміє підбирати акомпанемент, використовуючи звуки головних трезвуків та їх обернень. Виконує імпровізацію заданого ритму або мелодичного звороту з використанням секвентного руху, вивчених ладових класичних та джазових інтонацій, гармонічних зворотів, зміни ладу тощо.</p>
---	--	--

Підсумок четвертого року навчання:

володіє основними прийомами звуковидобування, вміє їх правильно застосовувати на практиці; контролює якість звука, динаміку, артикуляцію;

володіє музичною термінологією в межах типової навчальної програми;

вміє виконувати твори в характері, що відповідає даному жанру і стилю;

читає з листа та транспонує у вивчені тональності нескладні нотні тексти; розбирає твори, що виконує, визначає особливості виразних позначень,

тональність, форму, жанр, штрихи, динаміку, темп тощо;

володіє навичками підбору, акомпанування та гри в ансамблі;

демонструє сценічну культуру та витримку під час публічного виступу.